

El Macba exposa la Col·lecció Tous, que s'ha integrat als seus fons, clau per entendre les pràctiques artístiques dels anys setanta

Un regal conceptual

Maria Palau
BARCELONA

"Políticament i estèticament, el missatge d'aquestes obres no caducarà mai", va dir ahir un exultant Rafael Tous en la presentació de l'exposició *En temps real* (fins al 9 de gener), que ha organitzat el Macba per celebrar la nova titularitat pública de la seva col·lecció d'art conceptual català. Integrat per un miler de peces, per bé que a la mostra en llueixen una mica més de la meitat, és el conjunt més important que ha entrat al museu de la plaça dels Àngels en el seu quart de segle d'història.

Als anys setanta, Tous, avui octogenari però sense que se li hagi desgastat la seva passió, va ser el gran còmplice de la generació d'artistes que van trencar les regles del joc de l'art submiss als interessos del poder utilitzant materials de rebuig o els seus propis cossos en acció per alertar dels mals del món. Tous els va ajudar, ànimicament i econòmicament, llavors i després, perquè creia que el que feien era tan potent que no només tenia valor en aquell moment sinó que en tindria "per sempre". I el temps li ha donat la raó.

Avui la seva col·lecció té un preu incalculable, però és justament això el que l'ha empès a donar-la a canvi de res (a l'Ajuntament, que l'ha dipositat al museu), per no trair-se. "No les vaig comprar per fer-ne una especulació monetària sinó per estar a prop dels artistes. Vaig conèixer amb ells, me'ls estimava i me'ls estimo." És va "enfangar" en els seus processos creatius; literal, explica, en els de l'artista de qui té més obra, Pere Noguera, l'alquimista de la terrissa.

Alguns dels 28 creadors enxarxats en el seu fons el van acompanyar ahir al Macba, emocionats de tornar a veure treballs que feia una pila d'anys que no havien vist. Eugènia Balcells es va retrobar amb el

La instal·lació 'Les portes de Linares', de Jordi Benito, a la Sala Metrònom ■ JOSEP LOSADA

seu *Supermercant*. I en parlava com si l'hagués creat el dia abans. El cas és que el va fer el 1976, just acabada de tornar de Nova York, per a la Sala Vinçon. Va concebre una mena d'enciclopèdia de petits objectes dins de bosses de plàstic per denunciar l'ideari del "tot en venda" del sistema capitalista. El primer receptacle, el que correspon a la lletra a, conté aire. N'hi ha un altre amb condons que a l'època va causar molt rebombori. La van insultar, però Balcells s'estima més recordar que Brossa va visitar l'exposició "quatre cops" i que es van fer molt amics.

No ha caducat el missatge d'aquesta peça que apel·la a la vida, i també a l'art, com "un tresor comú" que cal defensar enfront dels que "tot ho marquen amb el preu del diner", exclama l'artista. També és vigent, i tan visionari, el sentit de l'obra *Deixeu-me veure allò que no es veu*. *Les Membras* (1978), de Ferran Garcia Sevilla, un altre dard que fa diània al consum indiscriminat, inclòs de cultura adotzenada i autocomplaent en els museus pre-

soners del turisme de masses. "L'espectacularització ha neutralitzat la funció de l'art", es dol el combatiu Garcia Sevilla, que gràcies a la donació de Tous per fi també estarà representat al Macba amb un treball de la seva etapa conceptual.

"Políticament i estèticament, el missatge d'aquestes obres no caducarà mai"

De la nòmina d'autors del col·leccionista, el museu de la plaça dels Àngels ja en conservava obres de pràcticament tots. Les que han ingressat són "altament representatives, en cap cas anecdòtiques", subratlla Antònia Maria Perelló, cap de la col·lecció del Macba i comissària de l'exposició junt amb Clàudia Segura, també de l'equip de conservadors del museu. És a dir, que no hi han entrat uns artistes extraterrestres sinó els ar-

tistes i les pràctiques crítiques que des dels orígens del Macba configuren el seu discurs. El destí natural de la col·lecció Tous era el Macba. "Shi imbrica perfectament. És com si sempre hagués estat aquí", raona Perelló.

Un dels pocs artistes que no hi tenien cap obra és Benet Ferrer. Tous li va comprar més coses de les que ell es pensava, uns objectes quotidians, com ara uns desembossadors, fets amb ceràmica, i ho ha descobert ara amb sorpresa. Han passat molts anys, però el que no ha oblidat són les visites que feia al seu estudi. "Venia il·lusionat, com un nen entremaliat." Antoni Llena tampoc no va saber fins fa poc que Tous havia adquirit l'única peça que va crear als anys setanta, per a una mostra de l'escola Eina, *Dolmen*, un roc fet de paper, "perquè -precisa- és com jo veia el món: extremadament fràgil".

Tous també es passeja a ahir pel Macba com si estigués veient les seves ja *exobres* per primera vegada. De fet, el museu n'ha ressuscitat unes quantes restaurant-les i inclòs tor-

nant-les a produir. La feina de recuperació ha estat important en el cas de tres grans instal·lacions que es van presentar el 1989 a la Sala Metrònom, el mític espai del Born que va impulsar Tous mateix, obstinat a donar suport a les expressions culturals més arriscades. Una llueix dins del museu: *Europa. Arqueologia de rescat*, de Francesc Abad, un artista molt mimat pel col·leccionista. Una altra a la Capella dels Àngels: *No hay replay*, de Carlos Pazos, amb la seva ironia àcida en estat pur. I la tercera a la mateixa Sala Metrònom: *Les portes de Linares*, de Jordi Benito, que va tenir un final trist, el 2008. Ell va ser el més salvatge de la colla dels conceptuals. Dues dècades després, han reaparegut els bous dissecats que va fer servir per evocar la mort de l'art, amb l'excusa de rendir homenatge al torero Manolete.

I aquesta és una altra bona notícia. Que l'activitat artística ha tornat a Metrònom, tancat des del 2006. "No descauto reactivar-lo. Mentre jo estigui viu tindrà interès pel món cultural", rebla Tous. ■

Joan Dausà ■ GEMMA MARTZ

Dausà oferirà 6 concerts a Empúries i ja enté 4 de plens

X. Castillón
L'ESCALA

"Teníem moltes ganes de fer una festa per celebrar que la cosa va millor, sembla... De fet, quan vam anunciar aquesta iniciativa, el desembre passat, ja intuïem que la cosa aniria millor. Es tracta de trobar-nos amb els meus seguidors, d'una manera molt familiar, per pair junts tot el que ha passat i començar a planificar la vida que ens espera a partir d'ara." Així va presentar ahir Joan Dausà el seu festival *Respira*: "un concert, una festa, una experiència" que es repetirà durant sis nits d'estiu, del 24 al 26 de juny i del 2 al 4 de juliol, al jaciment arqueològic grecoromà d'Empúries, on es podran escoltar en exclusiva -perquè Dausà no té previst oferir cap altre concert aquest estiu- algunes de les cançons del seu nou disc, que sortirà la tardor vinent. "És un disc amb cançons potents per al directe, per treure una mica la ràbia d'aquest últim any", va dir Dausà.

En total, s'han venut 6.500 de les 7.500 entrades disponibles. Ja només queden entrades per a dos d'aquests concerts, els del 24 de juny i el 4 de juliol, que es van anunciar més tard que les altres quatre dates, de les quals es van exhaurir les entrades en només 48 hores. Les entrades es poden adquirir a través del seu web: www.joandausa.com.

Joan Dausà va presentar ahir aquests concerts a Empúries, acompanyat per l'alcalde de l'Escala, Víctor Puga, i per Xavi Pascual, promotor del festival *Respira*, que també inclourà un *village* on abans i després del concert el públic podrà prendre alguna cosa, amb la música de diferents DJ. ■